Z E S Z Y T Y N A U K O W E P O L I T E C H N I K I P O Z N A Ń S K I E J
Nr 70 Organizacja i Zarządzanie 2016

Agata DONDAJEWSKA*

STUDIA PRZYPADKÓW W BADANIACH NAUK O ZARZĄDZANIU W ŚWIETLE RYGORU METODOLOGICZNEGO

DOI: 10.21008/j.0239-9415.2016.070.03

W artykule podjęto tematykę zastosowania studiów przypadków w badaniach nauk o zarządzaniu. Głównym celem rozważań uczyniono identyfikację możliwości zastosowania badań interpretatywnych, a w szczególności *case studies* w dyscyplinie nauk o zarządzaniu w aspekcie kryteriów rygoru metodologicznego. Referat ma charakter teoretyczno-systematyzujący. Dokonano w nim krytycznego przeglądu dostępnej literatury polskiej i międzynarodowej. Pracę rozpoczyna syntetyczna charakterystyka badań interpretatywnych w aspekcie paradygmatu alternatywnego. W drugiej części pracy autorka dokonała prezentacji przesłanek i potencjalnych zastosowań metody studiowania przypadków w badaniach nauk o zarządzaniu. Przedstawiono schematyczną procedurę oraz cele prowadzenia badań *case study*. Ostatnia część artykułu poświęcona została zagadnieniu kryteriów rygoru metodologicznego w badaniach interpretatywnych.

Słowa kluczowe: *case study*, studium przypadku, badania interpretatywne, badania jakościowe, nauki o zarządzaniu, rygor metodologiczny, metodologia

1. WPROWADZENIE

Tocząca się od dziesięcioleci dyskusja na temat problematyki i przedmiotu nauk o zarządzaniu, w której brak jest stanowiska zadowalającego wszystkie środowiska naukowe, jest dowodem na niezwykłą złożoność tego zagadnienia (Sułkowski, 2007, s. 5-7; Sudoł, 2012, s. 29-37). Stosując pewne uogólnienie, można przyjąć, że obszar zainteresowań nauk o zarządzaniu obejmuje wszystkie zjawiska, które mają wpływ na kształtowanie poziomu efektywności organizacyjnej (Sławińska i Witczak, 2009, s. 36). Badacze tej dyscypliny analizują procesy podejmowania

* Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

trafnych decyzji i sprawnej ich realizacji, przyczyniającej się do osiągnięcia założonych celów organizacji (Sudoł 2012, s. 36). Zdaniem Sułkowskiego, nauka o zarządzaniu ma z założenia rozmyte granice przedmiotowości, ponieważ bardzo często przenika swym zasięgiem do innych nauk, np. socjologii, psychologii czy antropologii (Sułkowski, 2007, s. 6) oraz ulega wpływom mody (Sułkowski, 2012, s. 31-32). Niezależnie od swego wielowymiarowego charakteru, żadna nauka nie może istnieć bez badań naukowych prowadzących do tworzenia nowej wiedzy w danym zakresie (Kostka-Bochenek i Lisiecka, 2009, s. 25). Warto zauważyć, że warunkiem zachowania naukowych walorów dyskursu jest odnalezienie punktu równowagi pomiędzy dwoma biegunami: kreatywnością i twórczością a ramami rygoru metodologicznego (Cyfert, 2014, s. 7). Istotna z tego punktu widzenia wydaje się decyzja badacza o wyborze metody badań, która pozwoli na naukowe zaspokojenie potrzeb informacyjnych badacza.

2. CHARAKTERYSTYKA BADAŃ INTERPRETATYWNYCH

Wybór strategii i sposobów realizacji przewodu badawczego zależy bezpośrednio od przyjętego przez badacza paradygmatu. W metodologii badań społecznych wyróżnia się wiele klasyfikacji paradygmatów[1], jednak na potrzeby niniejszego artykułu, autorka za Ł. Sułkowskim (2013, s. 441) przyjmie syntetyczny, dualny podział na:

- paradygmat dominujący (funkcjonalizm, neopozytywizm, teoria systemowa),
- paradygmat alternatywny (interpretatywizm, nurt krytyczny).

W tabeli 1 przedstawiono porównanie założeń obu paradygmatów.

Tabela 1. Paradygmat dominujący a paradygmat alternatywny (Sułkowski, 2015, s. 441)

Kryteria	Paradygmat dominujący	Paradygmat alternatywny
Relacje między składnikami rzeczywistości	Przyczynowo-skutkowe, powtarzalne	Współzależności – powtarzalne i jednostkowe
Cele badania	Uogólnienie, weryfikacja, analiza, przewidywanie i programowanie zmian	Rozumienie, opis, synteza, stymulowanie zmian

[1] Ciekawego przeglądu paradygmatów w naukach o zarządzaniu dokonał Ł. Sułkowski (2015, s. 429-440).

Tabela 1 cd.

Kryteria	Paradygmat dominujący	Paradygmat alternatywny
Stosunek badacza do badanej rzeczywistości	Obiektywny, zewnętrzny punkt widzenia (*outsider*)	Uczestnik badanych zjawisk i procesów (*insider)*
Stosunek badacza do wartości	Dążenie do poznania obiektywnego, wolnego od wartościowania	Świadomość uwikłania w wartości (postawa aksjologiczna)
Preferowana metodologia	Wyjaśniająca – dostarczająca predykcji opartych na abstrakcyjnych systemach pojęć	Dekryptywno-wyjaśniająca lub rozumiejąca (hermeneutyczna)
Preferowana metodyka	Metody standaryzowane, ilościowe, ustrykturyzowane	Metody niestandaryzowane, jakościowe, nieustrukturyzowane

Przyjęcie przez badacza określonego paradygmatu w praktyce skutkuje koniecznością doboru doń odpowiednich metod badawczych. Zaniechanie tego działania doprowadzi do niekonsekwencji metodologicznej przejawiającej się przede wszystkim w doborze narzędzi nieadekwatnych do postawionego problemu badawczego, co w efekcie uniemożliwi sformułowanie właściwych wniosków z badania (Gephart, 2004, s. 457). Wybór pomiędzy podejściem ilościowym a jakościowym zastosowanym w badaniach, w nadrzędnej kolejności zależy od charakteru problemu badawczego, w następnej dopiero od przyjętego paradygmatu (Czernek, 2015, s. 169-170).

W publikacjach z zakresu nauk o zarządzaniu obserwuje się dużą przewagę ilościowych metod badawczych. Wynika to przede wszystkim z powszechnie panującego przekonania badaczy o wiarygodności liczb przetwarzanych za pomocą narzędzi statystycznych. Badaniom jakościowym zarzuca się m.in. brak standaryzacji metod analizy, małą uniwersalność wyników czy duże zagrożenie subiektywizmem badacza. Tymczasem wśród teoretyków pojawiają się głosy o przydatności zwiększenia udziału metod jakościowych w badaniach nauk o zarządzaniu (Sławińska i Witczak, 2012, s. 108; Czakon, 2006, s. 9; Czakon, 2009, s. 13). Jednym z powodów prognozowanego i postulowanego rozwoju metod interpretatywnych jest możliwość dostarczenia badaczowi odpowiedzi na pytanie *dlaczego?*, które nabiera szczególnego znaczenia na przykład w trakcie analizy sektora usług w gospodarce.

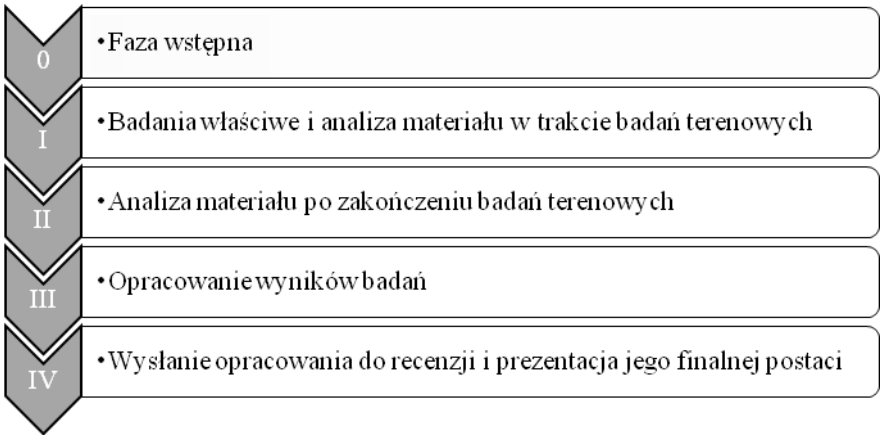
Badania jakościowe mają charakter bardziej wyjaśniający niż rozstrzygający. Służą do opisowo-narracyjnego odtwarzania pewnego wycinka rzeczywistości (Silverman, 2008, s. 28-32). Wykorzystuje się je do tłumaczenia, odkodowywania lub poszukiwania znaczeń poszczególnych zjawisk, lecz nigdy do określania ich częstotliwości. Wymienione powyżej cechy stanowią jedynie potwierdzenie faktu, że metody jakościowe przypisywane są do nurtu interpretatywizmu. Podstawą ich

stosowania jest założenie, że dogłębne zrozumienie zjawiska jest możliwe wyłącznie dzięki zrozumieniu motywacji partycypantów danej sytuacji (Czakon, 2009, s. 13).

Do głównych przesłanek zastosowania badań jakościowych należą (Graebner, Martin i Roundy, 2012, s. 278-280):

- budowa nowej teorii, gdy poprzedniej brak, wygasła, jest niewystarczająco rozwinięta lub posiada istotne mankamenty;
- uchwycenie doświadczeń życiowych jednostek oraz interpretacja tych doświadczeń;
- kompleksowe zrozumienie zależności przyczynowo-skutkowych w procesach;
- ilustracja abstrakcyjnych idei;
- testowanie narracji, dyskursu lub innych zjawisk językowych.

Należy pamiętać, że mimo pozornie otwartego i elastycznego charakteru badań jakościowych, mają one ściśle określoną metodologię specyficzną dla badań społecznych i są objęte rygorem metodologicznym. Trudna – o ile w ogóle możliwa do realizacji – byłaby próba skonstruowania jednej uniwersalnej procedury badawczej dla badań interpretatywnych. W jej miejsce sformułowano uogólnioną procedurę, którą przedstawiono na rysunku 1.

Rys. 1. Uproszczona procedura badawcza w badaniach jakościowych (Czernek, 2015, s. 178)

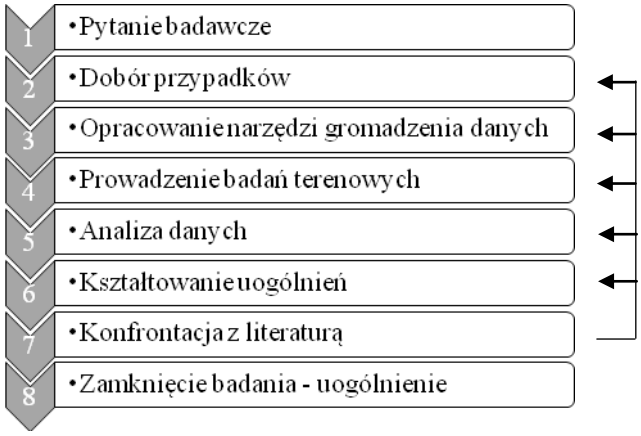
2. STUDIA PRZYPADKU JAKO METODA BADAŃ NAUKOWYCH

W badaniach naukowych powszechne zastosowanie znalazły dwa modele metodyczne: model dedukcyjny i indukcyjny (Nowak, 2012, s. 276-277). W pierwszym modelu, na kanwie istniejących teorii stawia się hipotezy badawcze, które są następnie weryfikowane na podstawie danych empirycznych za pomocą analizy ilościowej. Dzięki temu twierdzeniu, na skutek statystycznie uzasadnionych związków z założeniami wyjściowymi (aksjomatami), są uzasadniane w sposób nieza-

wodny na drodze formalnych dowodów. Natomiast w metodach indukcyjnych dużą rolę odrywają tzw. twierdzenia spostrzeżeniowe, oparte często na indywidualnych i intuicyjnych sądach badacza (*ibidem*). Uogólnienia formułowane są w tym modelu na podstawie empirii i przyjmują postać koncepcji, propozycji i wyjaśnień (Czakon 2006, s. 9) – co automatycznie ogranicza ich niezawodność i uniwersalizm. W założeniach modelu indukcyjnego znajdują swoje zastosowanie badania interpretatywne, omówione w poprzedniej części artykułu.

Jedną z metod badań interpretatywnych w obrębie metody indukcyjnej jest studiowanie przypadków (ang. *case study research*). W literaturze odnaleźć można wiele definicji tej metody, jednak na potrzeby dalszych rozważań autorka przyjmuje propozycję Dula i Haka (2008, s. 4), którzy uznają studium przypadku jako badanie, w którym wybrany jeden *przypadek* lub niewielka ilość *przypadków* osadzonych w rzeczywistym, codziennym kontekście funkcjonowania są poddawane analizie jakościowej. Należy w tym miejscu doprecyzować pojęcie *przypadku* – zdaniem Czakona (2015b, s. 190) jest to „pojedynczy obiekt badawczy, rozpoznawany ze względu na określony cel, usytuowany w konkretnym miejscu i czasie, z uwzględnieniem właściwych mu okoliczności". Definicja ta uwypukla kontekstowość studium przypadku poprzez przyjęcie założenia o wysokim wpływie sytuacyjnych uwarunkowań i cech otoczenia podmiotu na postać finalnych wyników badania.

Na rysunku 2, stanowiącym swoiste uszczegółowienie rysunku 1 przedstawiono procedurę prowadzenia badań *case study*.

Rys. 2. Procedura prowadzenia badań indukcyjnych *case study* (Czakon, 2006, s. 10)

Początkiem procesu jest postawienie pytania badawczego (w przypadku metod dedukcyjnych jest to hipoteza badawcza). Już w tym miejscu uwypukla się kluczowa różnica pomiędzy tymi metodami – badacz nie zakłada *a priori* pewnego obrazu sytuacji, lecz zadaje pytanie o jego charakterystykę. Proces kończy się sformułowaniem pewnego uogólnienia (a nie wniosku, jak w przypadku badań dedukcyjnych). Zarzuty stawiane badaniom indukcyjnym, a w szczególności meto-

dzie *case study*, opierają się przede wszystkim na wątpliwościach co do prawdziwości sformułowanych generalizacji. Odpowiedzią na te obiekcje ma być ściśle ustalona kolejność etapów postępowania badawczego wraz z uwzględnieniem sprzężeń zwrotnych. Wynikają one z konfrontacji pozyskiwanych wniosków z dostępną literaturą przedmiotu, która pozwala na dostrzeżenie sprzeczności formułowanych teorii z istniejącym dorobkiem. Wielość sprzężeń zwrotnych pozwala na osiągnięcie satysfakcjonującego poziomu nasycenia teoretycznego powstałych uogólnień (Czakon, 2006, s. 10).

Badacze wskazują na kilka przypadków, w których zasadne jest zastosowanie metody *case study* (Yin, 2014, s. 9-11; Eisenhardt, 1989, s. 547-548):

- istnieje mała wiedza na temat danego zjawiska,
- dostępne perspektywy poznawcze wydają się niewłaściwe z uwagi na niewystarczająco empiryczne uzasadnienie,
- dostępna wiedza jest nacechowana sprzecznościami,
- poszukiwanie odpowiedzi na pytania *jak?* lub *dlaczego?* dane zjawisko występuje,
- badacz ma bardzo ograniczone możliwości kontrolowania zmiennych (wydarzeń, okoliczności) z uwagi na ich umiejscowienie w rzeczywistym kontekście,
- celem procesu jest zbadanie zjawiska w jego rzeczywistych warunkach występowania.

Mimo, że często krytykuje się „naukowość" metody studiowania przypadków, może ona pełnić użyteczną rolę w procesach eksploracji i interpretacji złożonych zjawisk organizacyjnych. Matejun (2011, s. 95) dokonał bardzo ciekawego przeglądu literatury pod kątem potencjalnych zastosowań metody *case study*. Z zestawienia przytoczonego w tabeli 2 wynika, że badacze dostrzegają rolę i przydatność studiowania przypadków do kreowania rozwoju nauk, w tym nauk o zarządzaniu.

Tabela 2. Potencjał metody badania przypadków w rozwoju teorii naukowej (Matejun, 2011, s. 95)

Autor	Wkład w rozwój teorii naukowej
J. Apanowicz	uzupełnienie wiedzy i zapewnienie kontroli przez łączenie wielu metod i technik badawczych
M.E. Eisenhardt M.E. Graebner	rozwój koncepcji, ram i konstruktów teoretycznych, teorii średniego zasięgu, przenoszenie wyników i wniosków na inne klasy zdarzeń
N. Sigglekow	generowanie nowych idei w celu rozwoju teorii, identyfikacja nieścisłości teoretycznych, uszczegóławianie istniejącej koncepcji teoretycznych
R.E. Stake	doskonalenie istniejącej teorii, identyfikacja obszarów do dalszych prac badawczych, uświadamianie ograniczeń generalizacji wniosków
S. Sudoł	wzorce i antywzorce zarządzania
D. Vaughan	potwierdzenie lub zaprzeczenie teorii, stawianie nowych hipotez, dodawanie szczegółów do modeli i koncepcji teoretycznych

Tabela 2 cd.

Autor	Wkład w rozwój teorii naukowej
R.K. Yin	potwierdzanie, kwestionowanie, rozwijanie, eksploracja, wzbogacanie, uogólnianie, modyfikacja torii, korygowanie istniejących propozycji teoretycznych, rozwój hipotez i propozycji do dalszych badań

Czakon (2015b, s. 191-199) wyróżnia główne cele studiowania przypadków. Pierwszym i jednocześnie najbardziej pożądanym przez badaczy jest cel teoriotwórczy. Realizacja tego celu prowadzi do sformułowania „propozycji cech zjawiska, zależności między zjawiskami i przebiegu zdarzeń" (*ibidem,* s. 195). Narastająca dynamika otoczenia ma swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w teorii nauk o zarządzaniu. Wiele ze zidentyfikowanych wcześniej zjawisk, pod wpływem turbulencji otoczenia i upływu czasu zmienia swoje nasilenie i ogólny charakter. Ponadto, we współczesnych organizacjach obserwuje się rozmycie granic pomiędzy zjawiskiem a okolicznościami jego wystąpienia. Coraz trudniejsze staje się wydzielenie pojedynczego procesu od innych zachodzących w podmiocie i wykazanie prostej zależności pomiędzy zmiennymi. Natura współczesnych organizacji wymaga zastosowania pogłębionych badań jakościowych, pozwalających na indywidualną weryfikację łańcucha przyczynowo-skutkowego zjawisk i procesów. Teoriotwórczy wymiar studiów przypadków dostarcza zatem hipotez do badań ilościowych oraz otwiera możliwości alternatywnej eksploracji zidentyfikowanych wcześniej zjawisk (Czakon, 2015b, s. 194-195).

Drugim celem stosowania metody *case study* jest testowanie teorii. Według teorii Poppera (Blaug, 1995, s. 50), dane stwierdzenie jest uznawane za prawdziwe dopóty, dopóki nie zostanie ono sfalsyfikowane. W tym miejscu jawi się wysoka wartość naukowa studiowania przypadków: o ile nie są one wysoce przydatne w przypadku potwierdzania istniejących teorii, o tyle wnoszą nieoceniony wkład w ich obalanie (Czakon, 2015b, s. 196).

Vissak przeprowadziła kompleksową analizę słabych i mocnych stron stosowania studiów przypadku w badaniach nauk o zarządzaniu, które mogą stanowić podsumowanie przedstawionych wyżej rozważań. Wyniki jej analizy przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Bilans mocnych i słabych stron studiów przypadku (Vissak, 2010, s. 379)

Mocne strony	Słabe strony
– popularność w wielu dyscyplinach naukowych, – wyższy *response rate* niż w przypadku ankiet, – przydatne do tworzenia nowej teorii oraz krytyki lub uszczegółowiania istniejącej teorii, – umożliwiają wyjaśnienie nowych, kompleksowych i dynamicznych aspektów działań organizacji, – właściwe do uzyskania odpowiedzi na pytania *jak?* i *dlaczego?* dotyczące cyklu zdarzeń w organizacji, – umożliwiają holistyczne spojrzenie na wydarzenia i procesy realizowane w ich rzeczywistym kontekście, – umożliwiają jednoczesne prowadzenie badań jakościowych i ilościowych, – duża elastyczność procesu dla badacza (wielość sprzężeń zwrotnych).	– niedoceniane i rzadko wykorzystywane jako metoda badań naukowych, – zarzut niskiego stopnia „naukowości“, – niska akceptowalność wyników *case study* w prestiżowych czasopismach, – trudność interpretacji wyników, – wysoka czaso- i pracochłonność badań – nieodpowiednie do badania dużych zbiorowości, – trudność w definiowaniu prawdziwych statystycznie uogólnień, – trudność w pozyskaniu poufnych danych w organizacjach – celowe zatajanie informacji przez uczestników badania, – zagrożenie stronniczością i subiektywizmem badacza, – zagrożenie związane z uzyskaniem mało znaczących wyników.

3. RYGOR METODOLOGICZNY W *CASE STUDY RESEARCH*

W powyższych rozważaniach przedstawiono rolę badań interpretatywnych, a w szczególności *case study research* w badaniach nauk o zarządzaniu. Celem ostatniej części artykułu jest konfrontacja omawianej metody z kryteriami rygoru metodologicznego.

Wyróżnia się cztery główne kryteria oceny rygoru metodologicznego (Czakon 2015a, s. 96-97*)*:

– wewnętrzna trafność (*internal validity*) – odnosi się ona do związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy przyjętymi zmiennymi a wynikami,

– zewnętrzna trafność (*external validity*) – odnosi się ona do oczekiwanego uniwersalizmu ustaleń badawczych (zakłada się, że ustalenia będą znajdywały potwierdzenie w innych sytuacjach),

– trafność miar (*construct validity*) – pozwala ona na ustalenie czy przyjęte przez badacza miary i narzędzia mierzą to, co powinny,

– rzetelność (*reliablility*) – odnosi się do braku błędów zakładając, że inni badacze stosując tożsamą procedurę badawczą uzyskają takie same wyniki.

Powyższe kryteria skonstruowano na kanwie klasycznego, pozytywistycznego podejścia do nauk o zarządzaniu. Głównym zarzutem stawianym przed badaniami typu *case study* jest wysokie zagrożenie subiektywizmem badacza. Tymczasem, jednym z głównych zadań stosowania pozytywistycznego rygoru jest ochrona obiektu badań przed subiektywizmem właśnie (Czakon, 2014, s. 53). Jest to prawdopodobnie główną przyczyną panującego w literaturze powszechnego zarzutu dotyczącego niskiego poziomu rygoru badań interpretatywnych. Co więcej, na postawie wymienionych wyżej kryteriów pozytywistycznego rygoru można by postulować odrzucenie całego dorobku naukowego stworzonego na bazie badań interpretatywnych, uznając go za niewłaściwy metodologicznie, a więc *niewiarygodny*. Mogłoby to okazać się jednak zabiegiem dość ryzykownym i problematycznym, z uwagi na fakt, że badania ojców nauk o zarządzaniu opierały się w dużej mierze na studiach przypadków (np. F. Taylor).

Celem uniknięcia nadmiernej deprecjacji badań w obrębie paradygmatu interpretatywnego, należy porzucić pozytywistyczne podejście do nauki na rzecz przyjęcia podejścia neoempirycznego (Czakon, 2015a, s. 96-97). Jest to możliwe dzięki przyjęciu konsensusu oceny rygoru metodologicznego, podkreślającego, że główną motywacją badacza jest poszukiwanie znaczeń i treści zdarzeń oraz dociekanie charakterystyk przebiegu procesów. Aktualny w tym przypadku pozostaje wymóg wiarygodności badań, do oceny której stosuje się jednak odmienne kryteria (Czakon, 2015b, s. 208). Zestawienie kryteriów oceny rygoru w obu podejściach przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Zestawienie kryteriów oceny rygoru w podejściach pozytywistycznym i neoempirycznym (Czakon 2009, s. 57)

Kryterium pozytywistów	Kryterium neoempirystów	
Wewnętrzna trafność	wierność	dokładne odzwierciedlenie przekonań uczestników badanych zjawisk
Zewnętrzna trafność	transferowalność	możliwość wykorzystania wyników przez innych badaczy w ich własnych studiach
Rzetelność	solidność	Ścisłość procesu prowadzenia badań, w tym protokoły gromadzenia danych oraz ich analiza
Obiektywność	potwierdzalność	możliwość uzyskania podobnych wyników poprzez innych badaczy

Dzięki odrzuceniu pozytywistycznego kanonu myślenia o rygorze, badania jakościowe, w tym studia przypadków, zyskały możliwość krytycznej weryfikacji swej poprawności metodologicznej. Określenie szczegółowych kryteriów rygoru metodologicznego dla badań interpretatywnych pozwala na zachowanie pełnej poprawności naukowej, co nadaje studiom przypadku wysokiej wartości aplikacyjnej.

4. ZAKOŃCZENIE

Studiowanie przypadków to metoda badań interpretatywnych, która pozwala na tworzenie nowej oraz testowanie istniejącej teorii nauk o zarządzaniu. Dzięki swej elastyczności, metoda przyczynia się do bogatszej obserwacji i możliwości lepszego zrozumienia dynamicznej rzeczywistości funkcjonowania współczesnych organizacji. Wykorzystanie metody studiowania przypadków jest związane z koniecznością zachowania rygoru metodologicznego, którego kryteria warunkują przyjęcie odpowiedniej metodyki badań (Matejun, 2011, s. 94).

Wyjściowym problemem badacza staje się sformułowanie pytania badawczego i przyjęcie założeń jednego z paradygmatów do poszukiwania na nie odpowiedzi. Po wyborze specyficznego przypadku (lub przypadków), badacz dokonuje kompleksowej analizy uwarunkowań zachodzących w przedmiocie badania. Dużym atutem zastosowania metody *case study* jest charakterystyczna polimetodyczność badawcza (*ibidem*), która pozwala badaczowi na relatywnie dużą elastyczność w prowadzeniu analiz. Zastosowanie sprzężeń zwrotnych w procedurze badawczej, wymuszających konfrontację poszczególnych etapów badania z dostępną literaturą, pozwala na sformułowanie naukowych uogólnień, które mogą stanowić nowy wkład w istniejącą teorię nauk o zarządzaniu.

Zdaniem autorki, odpowiedzią na krytykę *case study research* celującą w niskie możliwości generalizacji wniosków z tych badań, jest konieczność holistycznego zrozumienia celów, do których metody są – lub powinny być – wykorzystywane. Podczas doboru metody badawczej należy w pierwszej kolejności przeprowadzić kompleksową analizę właściwości metody pod kątem postawionych hipotez i wymaganego stopnia bogactwa informacji, które w efekcie posłużą do potwierdzenia lub falsyfikacji założeń. Badacze, konstruując projekt badawczy, powinni być świadomi wielowymiarowości problemów naukowych, z których każdy cechuje się odmienną charakterystyką. Studia przypadku służą głównie do rozwijania teorii i wiedzy na temat danych zjawisk oraz weryfikacji ich istoty w realnych warunkach występowania. Wykorzystanie *case study* dostarcza badaczowi możliwości rozszerzania wiedzy osadzonej w określonym, rzeczywistym Kontekście, co zdaje się mieć szczególną wartość poznawczą w przypadku zjawisk wieloaspektowych.

LITERATURA

1. Blaug, M. (1995). *Metodologia ekonomii*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Cyfert, S. (2014*).* Od redaktora naczelnego. *Organizacja i kierowanie*. 1/2014(161), 7-9.
3. Czakon, W. (2006). Łabędzie Poppera – case studies w badaniach nauk o zarządzaniu. *Przegląd organizacji*, 9/2006, 9-12.

4. Czakon W. (2009). Mity o badaniach jakościowych w naukach o zarządzaniu. *Przegląd organizacji*, 9/2009, 13-17.
5. Czakon W. (2014). Kryteria oceny rygoru metodologicznego w naukach o zarządzaniu. *Organizacja i kierowanie*, 1/2014(161), 51-61.
6. Czakon W. (2015a). Rygor metodologiczny. In: Czakon, W. (red.), *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu*. Warszawa: Wolters Kluwer SA. 82-102.
7. CzakonW. (2015b). Zastosowanie studiów przypadku w badaniach nauk o zarządzaniu. W: Czakon, W. (red.), *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu* Warszawa: Wolters Kluwer, 189-210.
8. Czernek K. (2015). Wprowadzenie do badań jakościowych w naukach o zarządzaniu. W: Czakon W. (Red.), *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu.* Warszawa: Wolters Kluwer, 167-188.
9. Dul J., Hak T. (2008). *Case Study Methodology in Business Research*. Oxford: Elsevier.
10. Eisenhard K.M. (1989). Building Theories from Case Study Research. *Academy of Management Review*, 14, 4, 532-550.
11. Gephard, R.P. (2004). From the editors. Qualitative Research and the Academy of Management Journal. *Academy of Management Journal*, 47, 4, 454-462.
12. Graebner M.E., Maritn J.A., Roundy P.T. (2012). Qualitative data: Cooking without a recipe. *Strategic Organisation*, 10(3), 276-284.
13. Kostka-Bochenek, A., Lisiecka, K. 2009. Case study research jako metoda badań naukowych. *Przegląd organizacji*, 10/2009, 25-29.
14. Matejun, M. (2011). Metoda badania przypadków w naukach o zarządzaniu. *Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*, 10/2011, 93-102.
15. Nowak, S. (2012). *Metodologia badań społecznych*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Naukowe.
16. Silverman, D. (2011). *Prowadzenie badań jakościowych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
17. Sławińska, M., Witczak, H. (red.) (2012). *Podstawy metodologiczne prac doktorskich w naukach ekonomicznych.* Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
18. Stolecka-Makowska, A. (2014). Zastosowanie podejścia interpretacyjnego w badaniu zmian zachowań nabywczych konsumentów podlegających akulturacji. In: Mazurek-Łopacińska, K., Sobocińska, M., *Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu Nr 336.* Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, 244-256.
19. Sudoł, S. (2012). *Nauki o zarządzaniu. Podstawowe problemy, kontrowersje i propozycje*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
20. Sułkowski, Ł. (2007). Od redaktora naczelnego. Kim jesteś badaczu organizacji? *Organizacja i kierowanie*, 4(130), 5-8.
21. Sułkowski, Ł. (2012). *Epistemologia i metodologia zarządzania.* Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
22. Sułkowski, Ł. (2015). Paradygmaty i teorie w naukach o zarządzaniu. In: Czakon, W. (red.), *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu,* 424-446. Warszawa: Wolters Kluwer.
23. Vissak, T. (2010). Recommendations for Using the Case Study Method in International Business Research. *The Qualitative Report,* 15, 2, 370-388.

24. Yin, R.K. (2014). *Case Study Research. Design and Methods.* Thousand Oaks–London–New Delhi: Sage Publications.

CASE STUDY RESEARCH IN MANAGEMENT SCIENCES IN TERMS OF METHODOLOGICAL RIGOR

Summary

The subject matter of this article is the application of case study research in the management sciences. The main goal of considerations is the identification of case study research application possibilities in terms of methodological rigor criteria. The paper is of a theoretical and systemizing nature. The author conducted a critical analysis of the available Polish and international literature. The paper opens with a synthetic characterization of qualitative research with regard to the alternative paradigm. In the second part of the article, the author presents the premises and potential applications of case study research in management studies. A schematic procedure and the main goals of case study research are presented. The last part of the article is dedicated to the issue of methodological rigor in qualitative research.

Keywords: case study, qualitative research, management sciences, methodological rigor, methodology